

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 499/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátkou JUDr. Barborou Petrovič, Hlavná 44, Trnava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 153/2008 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 192/2014 z 11. júna 2015 a postupom Krajského súdu v Bratislave v bližšie neoznačenom konaní a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 153/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 192/2014 z 11. júna 2015 (ďalej aj „skorší nález“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v bližšie neoznačenom konaní.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 12. septembra 2008 žalobu, ktorou sa domáhal určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy. Konanie je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 9 C 153/2008. Okresný súd rozhodol vo veci prvýkrát vyhovujúcim rozsudkom zo 6. júla 2010, ktorý však bol na základe podaného odvolania žalovanou stranou zrušený krajským súdom a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Okresný súd rozhodol druhým rozsudkom z 3. októbra 2013, ktorým žalobe vyhovel. Aj tento rozsudok bol zrušený krajským súdom, a to uznesením z 31. marca 2015.

Ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 192/2014 z 11. júna 2015 (ktorý nadobudol právoplatnosť 13. júla 2015, pozn.) vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal mu konať vo veci zbytočných priet'ahov, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € a úhradu trov konania pred ústavným súdom.

Následne rozhodol okresný súd tretím rozsudkom z 8. decembra 2015 tak, že žalobu zamietol. O podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 193/2016 z 30. augusta 2017 tak, že v poradí tretí rozsudok okresného súdu

potvrdil. Proti tomuto rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 24. mája 2018 tak, že zrušil rozsudky všeobecných súdov a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že uznesenie najvyššieho súdu bolo doručené okresnému súdu 1. júna 2018 a okresný súd vo veci konal na pojednávaniach 15. januára 2019, 28. marca 2019, 16. júna 2019, 12. septembra 2019 a na pojednávaní 8. októbra 2019 rozhodol v poradí štvrtým rozsudkom, ktorým žalobe čiastočne vyhovel. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie obe strany sporu a spis do doby podania ústavnej sťažnosti nebol predložený krajskému súdu.

Podľa sťažovateľa doteraz nebola vec právoplatne skončená a spor trvá už takmer 12 rokov. Okresný súd nekoná bez prieťahov ani po skoršom náleze ústavného súdu a ani 5 rokov od vydania tohto nálezu nebolo konanie právoplatne skončené. Okresný súd opakovane *„nielen nekoná čo do frekvencie súdnych pojednávaní a efektivity, predovšetkým však nekoná sústredene/koncentrovane. Napokon však nie sú rozsudky najmä súdu prvej inštalácie a neskôr aj odvolacieho súdu (zo dňa 30. 8. 2017) náležité odôvodnené, sú zmätočné a nepreskúmateľné a zakladajú nutnosť ich revízie nadriadenými súdmi.“*

Sťažovateľ podal 31. januára 2020 sťažnosť na prieťahy, ktorá bola predsedom okresného súdu vyhodnotená ako neopodstatnená, pričom sa predseda okresného súdu *„vyjadroval výlučne k aktuálnemu stavu, t. j. či boli súdom v tom čase vykonávané pojednávania s menším rozostupom ako je 6 mesiacov. Celková dĺžka sporu do úvahy vzatá nebola, tiež ani závadnosť čo do odôvodnenia rozsudku.“*. Sťažovateľ podal následne aj sťažnosť predsedovi krajského súdu, ktorý taktiež vyhodnotil sťažnosť ako nedôvodnú, s čím sťažovateľ nesúhlasí.

4. Sťažovateľ argumentuje aj tým, že v napadnutom konaní dochádzalo a dochádza k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pričom nejde o vec ani právne a ani fakticky zložitú a sťažovateľ ako žalobca v tomto konaní žiadnym spôsobom svojím správaním nekomplikuje činnosť okresného

súdu, ktorého postup je neefektívny a v rozpore so základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľ požaduje aj primerané finančné zadosťučinenie, odôvodňujúc to tým, že postupom okresného súdu a krajského súdu dochádza na jeho strane k vzniku nemajetkovej ujmy, ktorú predbežne vyčíslil na sumu 10 000 € proti súdu prvej inštancie aj proti odvolaciemu súdu.

5. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/153/2008 porušené bolo.

Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní o odvolaniach vo veci pod sp. zn. 9C/153/2008 vedenej pred Okresným súdom Bratislava I porušené bolo.

Okresnému súdu Bratislava I a Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/153/2008 a v odvolacom konaní konali bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi... sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, pričom Okresný súd Bratislava I je povinný zaplatiť sumu vo výške 10.000 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľovi sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, pričom Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť sumu vo výške 10.000 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 375,24 € na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej s'ťažnosti

12. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a to aj po právoplatnosti skoršieho nálezu, a tiež postupom krajského súdu v bližšie neoznačenom konaní.

13. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

III.1 K namietanému porušeniu základného práva napadnutým konaním okresného súdu

14. Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil s'ťažovateľ, vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

15. Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05, IV. ÚS 637/2013, II. ÚS 518/2014, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná s'ťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd s'ťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej s'ťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. II. ÚS 55/02, IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, s'ťažnosť č. 16970/05).

16. V naznačených súvislostiach ústavný súd poukazuje aj na ustálené východisko svojej judikatúry, podľa ktorého jednu zo základných pojmových náležitostí s'ťažnosti podľa čl. 127 ústavy predstavuje skutočnosť, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv s'ťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, že táto s'ťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, II. ÚS 67/06, III. ÚS 355/2012, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020).

17. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti, obsahu súdneho spisu a preverenia skutočností relevantných pre posúdenie veci ústavný súd zistil, že okresný súd v období po právoplatnosti skoršieho nálezu v napadnutom konaní postupoval plynule a 8. decembra 2015 vyhlásil rozsudok. Na základe podaného odvolania z 5. februára 2016 bol spis a odvolanie predložené 5. mája 2016 krajskému súdu. Potvrdzujúci rozsudok

krajského súdu z 30. augusta 2017 bol na základe dovolania podaného sťažovateľom zrušený najvyšším súdom. Okresný súd po vrátení veci dovolacím súdom 1. júna 2018 opätovne vo veci konal a po doplnení dokazovania výsluchom ďalších svedkov rozhodol rozsudkom z 8. októbra 2019.

18. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie pred okresným súdom bolo v čase doručenia ústavnej sťažnosti (20. júna 2020, pozn.) skončené, a to na základe vydania meritórneho rozhodnutia, teda rozsudku z 8. októbra 2019. V posudzovanej veci si teda okresný súd z hľadiska požiadavky odstránenia stavu právnej neistoty svoju úlohu v rámci prvoinštančného konania splnil (aj keď po uplynutí na prvý pohľad neprimeranej doby) vydaním meritórneho rozhodnutia a jeho doručením stranám sporu a úloha nastolenia stavu právoplatného rozhodnutia bola po podaní opravných prostriedkov stranami sporu (23. októbra 2019 a 29. októbra 2019, pozn.) prenesená krajskému súdu, kde je spor vedený pod sp. zn. 7 Co 122/2020.

19. Vychádzajúc z uvedených skutkových zistení, ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti už netrval namietaný zásah zo strany okresného súdu, čo vylučuje, aby mohol po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva postupom krajského súdu

20. Sťažovateľ petit svojej sťažnosti formuloval tak, že navrhol ústavnému súdu, aby vyslovil porušenie označených práv aj postupom „*Krajského súdu v Bratislave v konaní o odvolaniach vo veci pod sp. zn. 9C/153/2008 vedenej pred Okresným súdom Bratislava I.*“.

21. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je podstatný najmä § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak.

22. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Ústavný súd výslovne zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 644/2014, II. ÚS 660/2016). Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania.

23. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa v predloženom znení vo vzťahu k namietanému porušeniu označeného základného práva postupom krajského súdu nemožno považovať za kvalifikovanú ústavnú sťažnosť, o ktorej by ústavný súd mohol konať a rozhodnúť. Jej nedostatok sa vzťahuje na sťažovateľom formulovaný návrh na rozhodnutie (petit), ktorý nezodpovedá zákonným požiadavkám. Sťažovateľ navrhuje vysloviť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom krajského súdu bez toho, aby jednoznačne (t. j. spisovou značkou) identifikoval ním namietaný postup krajského súdu, ktorým malo byť porušené jeho základné právo.

24. Okrem už uvedeného dôvodu opodstatňujúceho odmietnutie ústavnej sťažnosti pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí ústavný súd zároveň vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu jeho základného práva (v petite jednoznačne neidentifikovaným) postupom krajského súdu konštatuje, že sťažovateľ taktiež riadne

neodôvodnil svoju ústavnú sťažnosť, odôvodnenie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k postupu krajského súdu je strohé a nepresvedčivé.

25. Z obsahu súdneho spisu vedeného okresným súdom v napadnutom konaní, ktorý si ústavný súd pred predbežným prerokovaním veci zadovážil, je zrejmé, že po nadobudnutí právoplatnosti skoršieho nálezu bola napadnutá vec na krajskom súde vedená pod sp. zn. 7 Co 193/2016. Krajský súd v období od 5. mája 2016 do 30. augusta 2017 rozhodoval o odvolaní sťažovateľa podanom proti v poradí tretiemu rozsudku okresného súdu. V čase podania ústavnej sťažnosti súdnym spisom už krajský súd nedisponoval.

26. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že pokiaľ sťažovateľ mal v úmysle namietať porušenie označeného základného práva postupom krajského súdu v tomto odvolacom konaní (vedenom pod sp. zn. 7 Co 193/2016, pozn.), ústavný súd upozorňuje sťažovateľa na to, že v prípadoch namietaného porušenia označeného práva v súlade so svojou judikatúrou ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola sťažnosť uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo (napr. IV. ÚS 102/05, IV. ÚS 637/2013, II. ÚS 518/2014, II. ÚS 176/2019).

27. Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorý je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, v časti namietaného porušenia označeného základného práva postupom krajského súdu, nespĺňa požiadavky kvalifikovanej ústavnej sťažnosti, ktorá by zodpovedala zákonným požiadavkám, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

28. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu